

BOHDAN WAŻYŃSKI

Kompleksowe kształtowanie funkcji lasów na potrzeby urządzania lasu i gospodarki przestrzennej na przykładzie RDLP Poznań

Wstęp

W tradycyjnym ujęciu planowanie przestrzenne w zakresie leśnictwa realizowane było dotąd przez sporządzanie planów urządzania gospodarstwa leśnego dla nadleśnictwa. Obejmowało ono obszar leśny, a ściślej — wewnątrz tego obszaru, wyznaczone granicami własności kompleksów leśnych wchodzących w skład nadleśnictwa. Istotną cechą tego planowania było głównie podejmowanie decyzji o przeznaczeniu lasów i sposobach ich zagospodarowania jedynie na podstawie kryteriów, które wynikały w przeważającej mierze wyłącznie z sytuacji przyrodniczej występującej wewnątrz granic urządzanego obiektu leśnego: kategorie ochronności lasów grupy I (ochronne), lasy grupy II (gospodarcze), lasy grupy 0 (rezerwatowe). Później zaczęto jednak dostrzegać uwarunkowania pomiędzy gospodarką leśną a stanem środowiska przyrodniczo-geograficznego i gospodarczym rozwojem regionu, w którym występują lasy. Ten fakt sprawił, że nie można już planować rozwoju leśnictwa bez kompleksowego uwzględnienia stanu całego środowiska przyrodniczo-gospodarczego na określonej przestrzeni geograficznej, w której występują lasy nadleśnictwa (Łonkiewicz, Bosiak 1986).

Rozpoznanie funkcji i stanu środowiska, w którym egzystują lasy, spowodowało konieczność nowego spojrzenia na planowanie przestrzenne dla potrzeb leśnictwa. Polega ono na opracowaniu specjalnej dokumentacji dla jednostki nadrzędnej w stosunku do nadleśnictwa, koniecznej — jednostki wielkoobszarowej, którą jest regionalna dyrekcja lasów państwowych (RDLP). Dokumentacja ta stanowi podstawę do podejmowania decyzji o charakterze strategicznym dla prawidłowego ukierunkowania planów urzędniowych nadleśnictw oraz dla właściwego uwzględnienia leśnictwa w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego — gminy, miasta (3).

Celem pracy jest przedstawienie metodyki sporządzania dokumentacji kartograficznej — mapy funkcji lasów RDLP dla potrzeb urządzania lasu i gospodarki przestrzennej w dziedzinie leśnictwa, głównie do kompleksowego kształtowania funkcji lasów i ukierunkowywania planów urzędniowych nadleśnictw.

Uwarunkowania przestrzenne funkcji lasów

Istotne elementy wpływające na określanie przestrzennych funkcji lasów i wynikających z nich kierunków prowadzenia gospodarki leśnej są następujące:

- rejonizacja przyrodniczo-leśna,
- obszary zagrożeń dla środowiska leśnego (bezpośrednie oddziaływanie przemysłu),
- obszary, na których egzystencja lasów jest wprost uzależniona od kształtowania stosunków wodnych na terenach przyleśnych (zlewnie lokalne, regionalne),
- obszary na których lasy pełnią głównie funkcje ochronne,
- obszary lasów o niskiej, przeciętnej i wysokiej produktywności siedlisk,
- lasy na obszarach o znaczącym zagrożeniu pożarowym,
- lasy o wiodącym znaczeniu społecznym,
- występowanie lasów na obszarach chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych,
- lasy objęte szczególną ochroną prawną: parki narodowe i rezerwaty przyrody,
- lasy doświadczalne,
- obszary ekologicznego zagrożenia i obszary klęski ekologicznej,
- strefa aglomeracji miejskiej (miejsko-przemysłowej),
- obszary o szczególnie małej lesistości i znacznym rozproszeniu kompleksów leśnych,
- wielkość, kształt i funkcja kompleksów leśnych ze względu na ich występowanie w przestrzeni geograficznej regionu,
- położenie miast i miejscowości względem kompleksów leśnych,
- obszary zdominowane przez cechy antropogeniczne.

Jednostki planowania przestrzennego dla potrzeb leśnictwa

Zgodnie z przyjętymi ustaleniami (2) wyróżnia się pięć jednostek przestrzennych w zakresie planowania leśnictwa, które mogą wystąpić na obszarze RDLP:

- podstawowe obszary leśne (POL),
- leśne obszary funkcjonalne (LOF),
- obszary problemowe leśnictwa (OPL),
- obszary leśne w zasięgu aglomeracji (OLA),
- potencjalne i istniejące większe kompleksy leśne (KL).

Podstawowe obszary leśne (POL)

Podstawowe obszary leśne wyróżniono na potrzeby planowania na szczeblu krajowym. Obejmują obszary leśne I rzędu i II rzędu. Obszary I rzędu: istniejące lasy mają znaczenie strategiczne do utrzymania równowagi środowiska przyrodniczego w skali całego kraju. Są to obszarowo duże jednostki makroregionalne. Wyróżniono trzy takie obszary: Pojezierza Pomorskiego, Pojezierza Mazurskiego i Karpacki. RDLP Poznań nie obejmuje żadnego z tych obszarów. Obszary II-rzędu: stanowią uzupełnienie krajowego systemu obszarów leśnych, mają istotne znaczenie w tworzeniu struktury przestrzennej kraju i zachowaniu

walorów przyrodniczych. Wyróżniono 10 obszarów: Szczeciński, Pojezierza Lubuskiego i Puszczy Noteckiej, Doliny Wisły, Borów Dolnośląskich, Przedgórze Sudeckiego, Górnośląski, Gór Świętokrzyskich, Puszczy Sandomierskiej i Niziny Nadwiślańskiej, Puszczy Solskiej i Środkowego Roztocza, Sudecki. RDLP Poznań obejmuje niewielki skrawek południowo-zachodniej części obszaru drugiego.

Leśne obszary funkcjonalne (LOF)

Leśny obszar funkcjonalny to w miarę jednorodny krajobrazowo obszar o naturalnych granicach, gdzie lasy dominują w przestrzeni geograficznej, pełniąc ponadlokalną funkcję w kształtowaniu środowiska. Dla LOF konieczne jest kompleksowe programowanie kierunków gospodarki leśnej, szczególnie w zakresie ochrony lasów oraz kształtowania ich funkcji. Głównymi kryteriami wyznaczania LOF jest występowanie dużych kompleksów leśnych i znaczna lesistość obszaru, gdzie uwidacznia się wyraźna przewaga określonych grup żyźnościowych siedlisk, oraz występują określone problemy leśno-gospodarcze. Do LOF zalicza się także inne szczególne obszary funkcjonalne jak parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, zlewnie ochronne itp. Na obszarze kraju wyróżniono 18 LOF. Na terenie RDLP Poznań można wyróżnić LOF: mezoregion Doliny Konińskiej, dzielnica Krotoszyńska, Wielkopolski Park Narodowy, Sierakowski Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Puszcza Zielonka.

Obszary problemowe leśnictwa (OPL)

Obszar problemowy leśnictwa to obszar geograficzny, na którym wzajemne nakładanie się na siebie kilku czynników funkcjonalnych, sprzecznych względem siebie, prowadzi do występowania konfliktów przestrzennych uniemożliwiających prowadzenie normalnej gospodarki leśnej i zakłóca pozagospodarcze funkcje lasów. Zagrożenia zewnętrzne dla lasów powodują, że nie jest możliwe (albo znacznie ograniczone) prowadzenie normalnej gospodarki leśnej i osiąganie jej celów (gospodarczych, ochronnych) oraz kształtowanie i sprzyjanie zachowywaniu równowagi ekologicznej środowiska. Ograniczenie i usuwanie przyczyn konfliktów (czynników sprawczych) leży poza możliwościami leśnictwa. Prowadzenie gospodarki leśnej wymaga dostosowania się do zniekształconych warunków przyrodniczych i środowiskowych, w których występują lasy. Polega ono przede wszystkim na realizacji działań mających na celu trwałe utrzymanie substancji leśnej, co wymaga stosowania nowych, nietypowych sposobów zagospodarowania i ochrony lasu. Takie sytuacje występują np. na obszarach ekologicznego zagrożenia lub na obszarach o wysokim poziomie antropizacji i degradacji całego środowiska przyrodniczego (okręgi przemysłowe). Podstawą wyróżnienia OPL jest analiza stanu zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych dla lasów, stan zdrowotny lasów i ich funkcje oraz zadania leśnictwa. Na obszarze kraju wyznaczono dotąd 7 OPL: Poznański, Konińsko-Turecki, Warszawski, Legnicko-Głogowski, Karkonosko-Izerski, Wschodnio-Sudecki, Górnośląski. Na obszarze RDLP Poznań występują dwa takie obszary: Poznański i Konińsko-Turecki.

Obszary leśne w zasięgu aglomeracji

Ze względu na bezpośrednią bliskość miasta i miejscowości satelitarnych gospodarka leśna ma na celu głównie kształtowanie i utrwalanie funkcji ochronnych lasu oraz udostępnianie środowiska leśnego do wypoczynku ludności. Lasy przylegające do miast pełnią także

ważne funkcje klimatyczne dla miasta i jego bezpośrednich okolic. Obszary leśne w zasięgu aglomeracji mogą równocześnie wchodzić w skład obszarów problemowych leśnictwa (np. obszar poznański). Położenie lasów podmiejskich w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zurbanizowanych, a często także wewnątrz tych terenów (np. lasy komunalne Poznania, część lasów obrębu Babki Nadl. Babki na terenie miasta Poznania) poddawane są nieustannemu oddziaływaniu czynników antropogenicznych o zróżnicowanej intensywności tak co do miejsc jak i czasu ich działania. Powoduje to konieczność indywidualizowania metod prowadzenia gospodarki leśnej, które mogą przybierać postać metod nietypowych (sposoby odnowienia lasu, cięcia krajobrazowe, składy gatunkowe odnowień itp.). Wyróżniono dotąd 18 aglomeracji z lasami w ich zasięgu: warszawska, górnośląski okręg przemysłowy, łódzka, krakowska, wrocławska, bydgosko-toruńska, poznańska, szczecińska, legnicko-głogowska, wałbrzyska, opolska, częstochowska, bielsko-bialska, rzeszowska, kielecka, lubelska, gdańska, białostocka. Na obszarze RDLP Poznań występuje jedna aglomeracja leśna — poznańska (4).

Potencjalne i istniejące kompleksy leśne (KL)

Występowanie dużych kompleksów leśnych ma istotne znaczenie dla kształtowania przestrzennych funkcji lasów oraz organizacji zarządzania i prowadzenia gospodarki leśnej. Uwidacznia się to także w strukturze użytkowania gruntów na obszarze gminy, co ma bezpośredni związek z lesistością (gminy, województwa, funkcjonalnej jednostki przestrzennej, regionu, obszaru geograficznego zasięgu nadleśnictwa, RDLP, aglomeracji). Wyodrębnianie obszarów o szczególnie małej lesistości jest potrzebne do planowania systemu zalesień — np. w gminie, w wyniku których, na podstawie istniejącego rozmieszczenia kompleksów leśnych (lasy państwowe, niepaństwowe) ma się utworzyć w przyszłości system funkcjonalnych kompleksów leśnych. Projekt systemu zalesień powinien być sporządzony według ustaleń zawartych w planie zagospodarowania przestrzennego gminy. Zgodnie z programem polityki ekologicznej państwa przewiduje się osiągnięcie docelowo lesistości kraju na poziomie 30%.

Na obszarze RDLP Poznań wyznaczono wstępnie 11 rejonów zalesień o ogólnej powierzchni 265 353 ha, gdzie w wyniku zalesienia 30 697 ha lesistość powinna wzrosnąć do 15%. Jest to proponowany program minimum zalesień (5).

Ze względu na występowanie lasów w przestrzeni geograficznej wyróżniono sześć rodzajów kompleksów: główne (o dużej powierzchni), przyleśne, śródleśne, śródpolne, przywodne, przy miejscowości, dodatkowo — śródmiejskie np. lasy komunalne (4). Struktura rodzajów kompleksów lasów na obszarze OZLP Poznań (nadleśnictwa OZLP, Wielkopolski Park Narodowy, nadleśnictwa doświadczalne) przedstawia się następująco (tabela) (6)

Udział głównych (dużych) kompleksów leśnych na obszarze RDLP Poznań wynosi: pod względem ilości — 15%, pod względem powierzchni — 87%. Przeciętna wielkość takiego kompleksu wynosi 943 ha. Charakterystyczne jest duże rozdrobnienie lasów: 2739 pozostałych kompleksów zajmuje powierzchnię 56 807 ha, czyli przeciętna powierzchnia tych kompleksów wynosi zaledwie 20,74 ha. Przytoczone liczby umożliwiają dokonanie oceny struktury występowania lasów w poszczególnych województwach i w całym OZLP — obecnie RDLP.

TABELA
Struktura rodzajów kompleksów leśnych na obszarze RDLP Poznań

Rodzaje kompleksów	Województwa				
	poznańskie	konińskie	kaliskie	leszczyńskie	OZLP
Główne	120*	76	147	126	469
	139490**	47991	133268	65053	385802
Przyleśne	204	211	233	196	844
	2842	1699	3272	2033	9846
Śródleśne	137	199	92	60	488
	3085	3915	3428	2048	12476
Śródpolne	251	219	212	188	870
	4820	4755	5333	2189	17097
Przywodne	100	80	21	30	231
	5274	1815	2414	1749	11252
Przy miejscowości	91	42	95	78	306
	2001	1374	1818	943	6136
Razem	903	827	800	678	3208
	157512	61549	149533	74015	442609

* — liczba kompleksów

** — pow. kompleksów w ha

Mapa funkcji lasów dla obszaru RDLP

Materiały źródłowe

Aby wykonać syntetyczną mapę funkcji lasów RDLP należy zgromadzić następujące materiały:

- Operaty urządzeniowe nadleśnictw, parków narodowych, lasów doświadczalnych, lasów niepaństwowych. W szczególności chodzi o:
 - mapę sytuacyjną zbiorczą nadleśnictwa 1:50 000,
 - mapę przeglądową siedlisk dla obrębów 1:25 000 lub 1:20 000,
 - mapę zagospodarowania turystycznego oraz kategorii ochronnych lasu dla obrębów 1:25 000 lub 1:20 000,
 - dane inwentaryzacyjne.
- Roczniki Statystyczne województw obszaru RDLP: informacje o wielkości powierzchni ogólnej dla gminy, ogólnej powierzchni lasów w gminie, w tym powierzchni lasów niepaństwowych (w miarę możliwości — liczba właścicieli lasów prywatnych i powierzchnia tych lasów), liczba gmin, miast — w tym miasta o liczbie mieszkańców powyżej 50 tys.
- Informacje z Wydziałów Ochrony Środowiska Urzędów Wojewódzkich i Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody o lokalizacji parków krajobrazowych, obsza-

ów chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody, obszarów zagrożeń ze strony przemysłu, zlewni chronionych oraz obiektów uciążliwych dla środowiska, itp.

- Aktualny rocznik "Ochrona Środowiska" wydawany przez Główny Urząd Statystyczny, oraz podobne wydawnictwa o tematyce ekologicznej i ochronie przyrody dotyczące badanego obszaru RDLP.
- Regionalne opracowania badawcze i monografie, jak np. "Koncepcja ochrony krajobrazu w woj. konińskim" — autorzy: Gacka-Grześkiewicz i inni, Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej. Warszawa 1990.

Mapa państwowego podziału administracyjnego dla obszaru RDLP

Należy sporządzić matrycę mapy przeglądowej podziału administracyjnego dla obszaru RDLP, najlepiej w skali 1:750 000 (ze względu na format mapy), zawierającej: granice administracyjne województw i gmin, siedziby urzędów gmin, granice nadleśnictw i ich nazwy, nazwy ważniejszych miast. Z mapy tej wykonuje się następujące mapy tematyczne:

- **Podział administracyjny RDLP.** Na mapie koloruje się granice nadleśnictw, obrębów, parków narodowych, lasów doświadczalnych.
- **Lesistość RDLP.** Lesistość oblicza się dla gminy na podstawie danych Rocznika Statystycznego województwa, dzieląc powierzchnie wszystkich lasów w gminie przez powierzchnię ogólną gminy, mnożąc przez 100 i zaokrąglając wynik do 1%. Gminę zalicza się do jednego z siedmiu stopni lesistości: do 5%, 6–14%, 15–29%, 30–44%, 45–59%, 60–74%, 75% i więcej.
- **Obszary RDLP o szczególnie małej lesistości.** Mapę wykonuje się z mapy poprzedniej, a jej celem jest ukazanie lokalnych rejonów o szczególnie niskiej lesistości na tle obszarów geograficznych nadleśnictw. Uwidacznia się tylko dwa rodzaje obszarów: a) o lesistości gmin do 5% — zakolorowanie tła gmin i wspólna obwódka wewnętrznej granicy tego obszaru (o intensywnym odcieniu), b) o lesistości 6–14% — zakolorowanie tła gminy.
- **Powierzchnie lasów ogółem (państwowe + niepaństwowe) w gminach.** Mapa przedstawia lokalizację obszarów wyznaczonych przez określoną wielkość powierzchni lasów w gminie. Wyróżnia się siedem rodzajów gmin z lasami o powierzchni:
 - a) do 499 ha
 - b) 500–999 ha
 - c) 1000–1999 ha
 - d) 2000–3999 ha
 - e) 4000–5999 ha
 - f) 6000–9999 ha
 - g) 10 000 ha i więcejMapę wykonuje się na podstawie "Rocznika Statystycznego" województwa.
- **Powierzchnie lasów niepaństwowych w gminach.** Mapa przedstawia lokalizację gmin według wielkości powierzchni lasów niepaństwowych w gminie. Wyróżnia się sześć rodzajów gmin z lasami niepaństwowymi o powierzchni:
 - a) do 49 ha
 - b) 50–99 ha
 - c) 100–299 ha

d) 300–499 ha

e) 500–999 ha

f) 1000 ha i więcej

Mapę wykonuje się również na podstawie “Rocznika Statystycznego” województwa.

Mapa funkcji lasów RDLP dla województwa

Mapę funkcji lasów dla województwa sporządza się na mapie topograficznej—czterokolorowej — 1:50 000. Na mapę wrysowuje się kontury kompleksów leśnych usytuowanych na mapie sytuacyjnej zbiorczej nadleśnictwa (ta sama skala map). Lasy oznaczone na mapie topograficznej poza wkreślonymi konturami — to w większości lasy niepaństwowe. Po oznaczeniu granic geograficznych nadleśnictw i obrębów oznacza się granice lasów ochronnych według kategorii ochronności i występujące rezerwaty, a następnie z map przeglądowych siedlisk (dla obrębu) koloruje się siedliskowe typy lasu. W ten sposób na mapie topograficznej powstaje mapa przeglądowa siedlisk dla obszaru województwa. Ponieważ na mapie topograficznej uwidocznione są dostatecznie czytelne informacje o terenach przylegających do kompleksów leśnych istotną sprawą jest zwrócenie uwagi na układy hydrologiczne występujące na terenach przyleśnych i wewnątrz kompleksów. Dopiero teraz można ujawnić sytuację, w której egzystencja i rozwój ekosystemu leśnego uwarunkowany jest jednoznacznie przez określony układ hydrologiczny widoczny na mapie. Rozmieszczenie siedlisk wilgotnych i mokrych wewnątrz kompleksu leśnego ściśle koreluje z widocznym na mapie układem hydrologicznym. Z łatwością dadzą się wyróżnić trzy typowe sytuacje występowania takich układów:

- Układ hydrologiczny występuje lokalnie, wewnątrz kompleksu leśnego, i nie ma on bezpośrednich powiązań z obszarem przylegającym do lasu. Wynika on głównie z rzeźby terenu (lokalne niecki i zagłębienia zawodnione). Otaczające drzewostany stanowią dostatecznie trwałą otulinę w stosunku do terenów przyleśnych. Funkcjonowanie ekosystemu leśnego w takim wypadku ma postać stabilną i w niewielkim stopniu, albo w ogóle nie zależy od sposobu użytkowania gruntów przylegających do lasu.
- Układ hydrologiczny przecina kompleks leśny: jego początek i koniec znajdują się poza terenem leśnym. Występujące wzdłuż cieków siedliska wilgotne i mokre wraz z rosnącymi na nich drzewostanami uzależnione są wprost od prawidłowości funkcjonowania cieków (całego układu hydrologicznego) i nie jest obojętne, w jaki sposób będzie prowadzona gospodarka terenami przyległymi do lasu. W tej sytuacji lasy siedlisk wilgotnych i mokrych powinny być uznane za ochronne, aby przez to zabezpieczyć stabilność układu hydrologicznego, co powinno być uwzględnione w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego (gmina).
- Układ hydrologiczny częściowo wchodzi w kompleks leśny (początek lub koniec), a częściowo występuje na terenie przyleśnym. Ekosystem siedlisk wilgotnych i mokrych takiego układu jest również bezpośrednio uzależniony od stabilności stosunków wodnych, i z tego względu powinien także podlegać ochronie (las grupy I).

Sytuacje (obszary), w których produktywność lasu i jego egzystencja uzależnione są od prawidłowo funkcjonującego układu hydrologicznego, nie są możliwe do ujawnienia bez posługiwania się mapą topograficzną (skala mapy co najmniej 1:50 000).

Mapa przeglądowa siedlisk dla lasów województwa ujawnia zatem potrzeby w zakresie powiększania powierzchni lasów ochronnych. Kolorując siedliska boru świeżego trzeba zaznaczyć na mapie występowanie drzewostanów sosnowych o małych bonitacjach (III/IV, IV), co ma znaczenie przy późniejszym wyróżnianiu grupy siedlisk niskoprodukcyjnych od siedlisk o produktywności przeciętnej, bowiem siedlisko Bśw ma szeroki zakres ekologiczny, czego wyrazem jest zróżnicowanie bonitacji sosny od III/IV do II a nawet I.

Mapa funkcji lasów dla województwa (1:50 000) powstaje przez naniesienie na mapę topograficzną konturów kompleksów leśnych RDLP i innych jednostek administracji leśnej oraz elementów uwarunkowań przestrzennych wymienione w rozdziale 2. Duża skala mapy — 1 cm=50 m, pełny zakres informacji ściśle topograficznych jak rzeźba terenu, ciekii wodne, miasta i miejscowości, sieć komunikacyjna, użytkowanie gruntów itp. plus wniesione dodatkowe informacje, o których była mowa wyżej sprawiają, że uzyskuje się w ten sposób kompleksową, syntetyczną mapę przedstawiającą rzeczywiste uwarunkowania jakimi podlegają lasy (wszystkich rodzajów własności) na obszarze województwa.

Zamieszczone na mapie informacje umożliwiają wyróżnianie obszarów, na których lasy wymagają generalnie odmiennego postępowania gospodarczego (hodowlanego), wynikającego z ich funkcji:

- obszary, na których lasy pełnią funkcje ochronne: parki narodowe i rezerwaty przyrody,
- obszary, na których lasy pełnią przede wszystkim funkcje ochronne (ekologiczne):
 - dotychczasowe kategorie lasów ochronnych,
 - lasy ochronne wokół miast w strefie 10 km od granic miasta o liczbie mieszkańców ponad 50 tys.,
 - lasy obszarów siedlisk wilgotnych i mokrych pozostające pod wpływem stosunków wodnych na terenach przyleśnych,
 - lasy na obszarach konfliktowych dla gospodarki leśnej — obszary problemowe leśnictwa;
- podstawowe obszary leśne,
- leśne obszary funkcjonalne,
- obszary niezbędnego wzrostu lesistości,
- obszary o znaczącym udziale lasów niepaństwowych.

Wykonano mapę funkcji lasów dla każdego z czterech województw: poznańskiego, konińskiego, leszczyńskiego i kaliskiego, obejmujących obszar RDLP Poznań.

Mapa funkcji lasów dla obszaru RDLP

Mapę funkcji lasów dla całego obszaru regionalnej dyrekcji lasów państwowych sporządza się przez pomniejszenie map funkcji lasów dla województw do skali 1:300 000. Wykonana jest na jednym arkuszu, przedstawiając syntetyczny obraz warunków środowiska przyrodniczo-geograficznego, w którym występują lasy. Najpierw sporządza się na kalce technicznej matrycę tej mapy przerysowując granice województw i gmin, siedziby urzędów

gmin, kompleksy leśne oraz pozostałe szczegóły z mapy funkcji lasów dla województwa. Na odbitce mapy zamiast typów siedliskowych lasu koloruje się cztery grupy żyznościowe siedlisk:

- skrajnie nisko produkcyjne — Bs — kolor szary,
- nisko produkcyjne — Bśw (So bon. III/IV, IV), Bb — kolor żółty,
- o przeciętnej produktywności — Bśw-So bon. III, BMśw, BMw, BMb, LMb — kolor pomarańczowy,
- wysoko produkcyjne — BMśw — So bon. Ia, I, LMśw, LMw, Lśw, Lw, Lb, Ol, OIJ, Lł — kolor zielony.

Grupy żyznościowe siedlisk służą do ujawniania na mapie większych obszarów o zbliżonych możliwościach produkcyjnych.

Mapa funkcji lasów dla RDLP zawiera do 30 informacji (kolorowanych). Mapę taką wykonano dla RDLP Poznań. Ma ona format 80 x 70 cm. Obejmuje województwa: poznańskie, konińskie, leszczyńskie i kaliskie. Ukazuje lokalizację lasów nisko, średnio i wysokoprodukcyjnych na tle granic nadleśnictw i obrębów, województw i gmin, obszarów ekologicznego zagrożenia, obszarów problemowych leśnictwa i rejonów o szczególnie niskiej lesistości, także na tle parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu z uwzględnieniem przebiegu granic krain i dzielnic przyrodniczoleśnych (3)

Podsumowanie

Mapa funkcji lasów dla województwa i dla całego obszaru RDLP jest jednym z niezbędnych dokumentów potrzebnych do podejmowania kierunkowych decyzji o rozwoju leśnictwa w skali województwa, w skali regionalnej dyrekcji lasów państwowych i w skali nadleśnictwa. Szczególnie jest przydatna dla nadleśnictwa przy pracach urzędniowych. Urządzanie lasu wychodzi niejako z wnętrza kompleksów leśnych i wchodzi na całą przestrzeń mieszczącą się w granicach administracyjnych nadleśnictwa i nadleśnictw sąsiednich. Dopiero w takim szerokim spojrzeniu przestrzennym widać określone uwarunkowania, które muszą być brane pod uwagę przy wytyczaniu celów dalekosiężnych dla gospodarki lasami nadleśnictwa ale w rozumieniu miejscowym. Z tego względu tak pojmowane nowoczesne urządzenie lasu staje się podstawowym instrumentem w zakresie planowania przestrzennego w dziedzinie leśnictwa i w zakresie dobrego konstruowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (dla gminy).

Literatura

1. Łonkiewicz B., Bosiak A. (1986): Obszary leśne w planowaniu przestrzennym Pr. IBL. seria B, nr 5.
2. Łonkiewicz B. (1991): Wytyczne w zakresie zasad planowania przestrzennego w dziedzinie leśnictwa. IBL. Warszawa.
3. Ważyński B. (1991): Koncepcja kształtowania funkcji lasów na obszarze OZLP Poznań. Praca na zlecenie IBL. Maszynopis Kat. Urządzenia Lasu AR Poznań.

4. **Ważyński B.** (1992): Lasy aglomeracji poznańskiej. PTPN. Pr. Kom. Nauk Roln. I Kom. Nauk Leśn. T. LXXIV. Poznań.
5. **Ważyński B.** (1993): Program wzrostu lesistości na obszarze środkowej Wielkopolski. PTPN. Pr. Kom. Nauk Roln. i Kom. Nauk Leśn. T. LXXVI.
6. **Ważyńska J.** (1992): Przestrzenne kształtowanie funkcji lasów w środkowej Wielkopolsce. Roczn. AR Poznań, t. CCXLI.